

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGVE LUWE

Vereeniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten:

Art. 2. De vereeniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die als donateur de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te Hoenderlo, steunen, de uitbreiding van het aantal dezer donateurs, alsmede het bijstaan van het dagelijks bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die hij krachtens de grondregelen van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereeniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" en zijn donateurs;
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

Bestuur:

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Voorzitter.

Prof. Dr. J.F. Kools, Wageningen, Vice-Voorzitter.

Mr. C.J. Pické, Secretaris-Penningmeester, Apeldoornseweg 64, Hoenderlo. Giro 951993.

Mevr. Ita Kreunen Mees, 2e Secretaresse, "Windewaai", Hoenderlo. Tel.: 06768 - 262.

Ch.G. Matser, burgemeester van Arnhem.

H.M. Oldenhof, burgemeester van Ede.

Mr. A.L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn.

Prof. L.F. de Beaufort, Amersfoort.

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten.

J.H. Memelink, Doorwerth.

F.J. Tiele, Schaarsbergen.

Mr. H.C. Bloemers, Chef afd. beh. v. natuurschoon, dep. O.K.W., den Haag.

Prof. A.M. Hammacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo.

Ir. J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo.

Redactie "De Schouw"

adres: "Windewaai", Hoenderlo

Telefoon 06768 - 262

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

Mevr. Ita Kreunen Mees

G. Spanhaak

A.B. Wigan

Leden

Adv. Leden

Elke donateur van het Nationale Park kan lid worden. De minimum contributie bedraagt f 2.50 voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1.—. Voor Jeugdleden f 1.—. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10.— per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

zaterdag 18 april 1959, 14.00 uur,
in het gebouw van de Volksuniversiteit,
Rijnstraat 42, Arnhem (ingang poort)

A g e n d a

1. Opening.
2. Notulen vorige vergadering.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslagen secretaris en penningmeester.
5. Rapport kascommissie.
6. Verkiezing nieuwe kascommissie.
7. Verkiezing bestuurslid, wegens periodiek aftreden van Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, die herkiesbaar is.
8. Uitbreiding van het bestuur.
9. Mededelingen omtrent Hoge Veluwe-dagen.
10. Wat verder ter tafel wordt gebracht.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

Wij zijn zeer verheugd, dat de heer G.K.C. VAN TIENHOVEN zich bereid heeft verklaard om na de vergadering te vertellen over zijn bezoek aan het Spaanse natuurreservaat en zijn dia's van de dierenwereld in dat gebied te vertonen. Wij hopen, dat vele Vrienden van deze unieke primeur zullen genieten.

P A R K E R E N - Daar er in de Rijnstraat parkeerverbod is, raden wij onze leden aan auto's op het Nieuwe Plein, nabij de ingang van de Rijnstraat, te parkeren.

HERINNERINGEN VAN OUD-RENTMEESTER

J.H. MEMELINK

In huize "Mooiland" te Doorwerth woont de nu 78-jarige heer J.H. Memelink, die vele jaren rentmeester is geweest van de boerderij "Harscamp" van de familie Kröller en van het nationale park "De Hoge Veluwe". In de redactiekring van ons blad was de afspraak gemaakt, dat wij hem zouden opzoeken met de uitnodiging: vertel ons en de vrienden van de Hoge Veluwe iets van Uw herinneringen. Zij moeten toch een stukje geschiedenis van de Hoge Veluwe bevatten, dat ons zal interesseren. Daarom waren we op een middag, toen de zon nog enige glans gaf aan de winterse bossen van Doorwerth, naar het huis gegaan, waar - volgens onze verwachting - de oud-rentmeester "stil" zou leven. Nu schijnt "stil leven" zelfs in een bejaardentehuis een betrekkelijk begrip te zijn. De heer Memelink draagt nog altijd iets van een actief, arbeidzaam leven met zich mee. Een blik op zijn bureau is voldoende om de bezoeker te overtuigen van een zekere werkdrijf. Er liggen kranten, brieven en klappers. Zijn gehele persoon, zijn opmerkzame blik, zijn conversatie, zij duiden op een levendige geest. Zijn blik is keurend. Hier staat een man, die gewend is geweest met mensen om te gaan, maar ook met bomen, akkers, voedergewassen en vee. Een waardeschattende blik. Een man met een oordeel, die zich niet gauw van zijn stuk laat brengen. En dat verklaart de reden, waarom hij in zijn omgeving nog altijd een vertrouwensman is. Hij is voorzitter en penningmeester van de afdeling Oosterbeek, Renkum en Doorwerth van de Geld. Mij. van Landbouw. Hij zit in nog meer verenigingsbesturen. Het bestuur van de stichting "Huize Mooiland" heeft hem het toezicht op de bossen toever-

trouwd. Sommige mede-bewoners noemen hem de "planten-meneer".

Wij konden, na een inleidend praatje eenen kopje thee, goed met de heer Memelink op streek komen. Hij is een gezellige causeur, die kleur en sfeer weet te leggen in zijn woorden.

Herinneringen uit zijn leven en aan zijn werk?

Uit een lade van het bureau kwam een boek te voorschijn. Wij moesten het maar eens inzien.

Een stevige kaft en vervolgens op het schutblad de woorden: "Levensbeschrijving van J.H. Memelink, geboren te Vorden, de 22ste februari 1881. Vele jaren rentmeester van de boerderij "Harscamp" te Harskamp en van het Nationale Park, De Hoge Veluwe te Hoenderloo". Opgedragen aan zijn kleinkinderen.

Wij hebben het boek nu naast ons liggen. Want de heer Memelink heeft goed gevonden, dat wij er iets van en uit zouden vertellen in "De Schouw". De tekst is gestencild en verlicht met vele originele foto's, die zorgvuldig zijn ingeplakt. Waarom schrijft iemand herinneringen? Zijn het niet juist heruiteringen, omdat de gebeurtenissen van het verleden naar buiten, uit de sluimering van het bewustzijn, worden geroepen? Al lezende zijn wij tot de conclusie gekomen, dat Memelink zijn herinneringen op papier heeft gezet, omdat hij zo enorm veel van zijn werk heeft gehouden. Deze herinneringen zijn niet egocentrisch geschreven. Niet de persoon Memelink, maar het werk staat op de voorgrond. En achter de tekst, achter de woorden, die het levensrelaas van de rentmeester vormen, speuren wij een ondernemende, vooruitstrevende geest met een grote liefde voor het werk, dat zijn levensvulling en vervulling is geweest.

In dit nummer van "De Schouw" en enkele volgende willen wij de heer Memelink aan het woord laten, in de overtuiging, dat onze lezers belang zullen stellen in de herinneringen van

iemand, die zo nauw met ons Nationale Park verbonden is geweest.

Redactie.

V O R D E N S E   J E U G D J A R E N

- Op een Gelderse boerderij, het Bosmanshuis te Hackfort onder Vorden, was het op een dag in april 1887 een drukte van belang. De zesjarige Johan Memelink, die daags tevoren voor het eerst naar school was geweest in een nieuw pakje met witgeschuurde klompjes en met een trosseltje boterhammen, was de tweede dag al vroeg 's morgens teruggekomen met de mededeling, dat hij "pien in het lief" had. Grootmoeder begreep, dat Johan schoolziek was en in allerijl werd besloten de kleedwagen in orde te brengen en de jongen snel naar school te rijden. Nadien heeft het schoolgaan geen moeilijkheden meer opgeleverd. Johan vond het leren al gauw prettig. De tegenzin van de eerste dagen vond vermoedelijk haar oorsprong in de geringe lust van Johan om zijn konijnen en marmotten op de boerderij in de steek te laten.

Van geregeld schoolgaan kwam overigens, omstreeks het twaalfde jaar, niet veel. De jongen moest vaak thuis blijven, wanneer het op de boerderij druk was. 's Zomers kon vader Memelink de knaap helemaal niet missen. Omdat Johan goed kon leren, besloot zijn vader hem nog drie winters extra op school te houden.

+++

Het was in die dagen voor boer en arbeider een slechte tijd. In Amerika had men geleerd op de daar voorkomende maagdelijke gronden op goedkope wijze granen te telen; door de uitvinding van de stoommachine waren de prijzen van het vervoer per schip aanzienlijk gedaald. Het gevolg was, dat de goed-

kope granen, die werden ingevoerd, de binnenlandse markt deden kelderen als nooit tevoren. De prijs van de veestapel daalde eveneens onrustbarrend. Er was nagenoeg geen handel meer. Het buitenland verzag onze steden van goedkoper en beter vlees, terwijl onze boter, wat de kwaliteit betraf, aanzienlijk achter was gekomen bij die van andere landen. Johans moeder huilde, toen zij de prijs hoorde, waarvoor vader het vaatje boter op de Zutphense markt had moeten verkopen. Ze had toch zo goed haar best gedaan.

Een jonge koe bracht vader Memelink na veel gepingel en getrek f 75.-- op. Personeel kon er niet of nagenoeg niet worden gehouden. De landbouw was aan het verpauperen.

Johan moest al vroeg de handen uit de mouwen steken. In de zomer melken, eten naar het werkvolk brengen en de koeien op stal halen. In de winter 's morgens vroeg rogge- en havergraven van de balken op de deel gooien.

Johan voelde zich thuis op het Bosmanshuis, eigendom van Baron van Westerholt. Het was een echte Gelderse boerderij met breed voorhuis en langgerekt achterhuis. Het woonhuis bestond uit een grote keuken met bedsteden, een opkamer boven de kelder, een kleine keuken, waarin zich een grote haard bevond en enige slaapkamers, eveneens met bedsteden. Het achterhuis was voor het bedrijf bestemd. In het midden bevond zich een brede deel, ter weerszijden daarvan de stallen voor de koeien, de paarden en de varkens.

De vloeren, bestaande uit grote bruine tegels, werden iedere dag bestrooid met kringen van nat zand. Ze waren koud, maar dat merkte men zo niet, omdat ieder steeds op klompen liep. In de kleine keuken werd op het open vuur gekookt en gebakken. De grote keuken was ingericht als café en daar konden de bezoekers kopen, wat in zo'n boerenherberg te krijgen is. De opkamer was een meer intiem vertrek en diende, vooral 's winters, om gasten

te ontvangen. Daarin heerste dan een heel gezellige sfeer, vooral als het kacheltje lekker snorde.

Het eten was weinig afwisselend. In de herfst: appels en aardappels; 's winters stampot met zuurkool en in het voorjaar en de zomer zelf verbouwde groenten met aardappels, maar altijd met spek en gezouten vlees. In de ochtenduren, bij de eerste schafttijd, at men pannenkoeken met spek. Een heerlijk eten! 's Avonds, voor het naar bed gaan, kwam de pan met karnemelkse pap op de tafel. Op de boterham kreeg men alleen 's zondags boter; op de andere dagen moest ieder zich tevreden stellen met "smalt", bereid uit varkensvet. Elke vrijdag werd er in een oven, die op enige afstand van de boerderij stond, voor de gehele week een Gelderse wegge gebakken.

De koeien stonden in een potstal. In het begin van de staltijd was zo'n stal zeer diep en keek men op de ruggen van de koeien, doch door het strooisel en de mest kwamen de dieren steeds hoger te staan, totdat eindelijk de ruggen de hilde - een lage zoldering - bereikten. Dan moest de stal worden uitgemest. De in zo'n potstal verkregen mest was van uitnemende kwaliteit, ten minste als de dieren behalve ruwvoer ook nog wat krachtvoer kregen. Doch het vee lag vaak in zijn eigen mest en was steeds vuil. De melk was vaak in erge mate door het koeienvuil verontreinigd.

+++

De winkelier speelde in die tijd in het leven van de boer een grote rol. Hij was door de crisis op het platteland voor velen de geldschieter geworden en daardoor een man van betekenis. Vele boeren zaten zo bij hem in de schuld, dat zij ten slotte niet voor- of achteruit konden.

Dat menige boer hunkerde naar meer vrijheid was begrijpelijk. Toen de besten en de meest voortvarenden besloten coöperatieve boterfabrieken op te

richten, was de tegenstand niet al te hevig. Vader Memelink zei, toen de boeren zijn raad vroegen: "Ja, beste mensen, ik heb het goed bekeken" (hij had de boterfabriek in Didam zien werken), "zo'n fabriek moet er komen." Wat was dat een heerlijke dag, toen moeder Memelink niet meer behoefde te karnen en de bussen met melk aan de kant van de weg konden worden gezet. En wat waren de mensen nieuwsgierig om de ontroomde melk te zien en te proeven. Het viel mee; de kalveren en varkens werden er helemaal niet ziek van.

De directeur van de fabriek wees op de zindelijke melkbehandeling. Geleidelijk verdwenen de potstallen. Een geest van samenwerking werd onder de boeren gekweekt, waardoor later andere verbeteringen tot stand kwamen. Mede dank zij de oprichting van de Coöf. Boerenleenbank begon de boer zich vrijman te voelen.

In de negentiger jaren begon er langzaam licht te komen in de duisternis. Draaide alles voorheen om de stalmest, toen de boeren met het gebruik van de kunstmest meer en meer bekend raakten, werd de toestand beter. Daaraan heeft de Gelderse Mij. van Landbouw in hoge mate meegewerkt. Aan alle kanten luidde het: ontwikkelt de boer, op vakgebied, maar ook daarbuiten en dit was niet aan dovemans oren gezegd. Het boeren werd weliswaar veel moeilijker, maar ook interessanter.

Johan Memelink maakte heel deze overgangstijd mee. Er waren er ook, die van het nieuwe niets moesten weten. Een boer was vroeger niet zo gauw bereid een eens ingenomen standpunt prijs te geven. Het beste was hem maar een tijdje te laten "pradden". Hij kwam vanzelf in de gewenste richting, als hij maar eenmaal zag, dat zijn portemonnaie er mee gebaat was. Het is een bekend feit, dat er boeren zijn geweest, die de kunstmest 's avonds bij heldere maan uitstrooiden, opdat de burens toch maar niet zouden zien, dat zij ook kunstmest gebruikten.

Intussen had het gezin Memelink onherstelbare verliezen geleden. Eerst was grootmoeder gestorven, 87 jaar oud. Daarna stierven drie kinderen. Tenslotte werd moeder ziek en overleed 2 november 1894, vermoed van allerlei zorgen. Zij was slechts 43 jaar oud. Ook vaders krachten namen af. Hij stierf, 63 jaar oud, op 15 maart 1897. De Zutphense Courant wijdde een bericht aan zijn nagedachtenis. Als raadslid had hij veel voor Vordens bloei gedaan.

Drie kinderen bleven achter. Twee gingen naar een voogd. Johan zou ergens als huisgenoot-boerenknecht geplaatst worden, maar de voogd, schoolmeester Bieleman en een enkel vooruitstrevend familielid kwamen overeen, dat hij naar de Gerard Adriaan van Swietenschool - de landbouwschool - in Willemsoord bij Steenwijk zou worden gezonden.

Na de boeldag vertrok Johan tijdelijk naar een oom op de boerderij "De Brantsenberg" in Baak, totdat hij - op de eerste dinsdag na de Kroningsfeesten in 1898 - op de Landbouwschool werd verwacht.

Een school van twee jaren! De boeren-familieleden schudden het hoofd, doch de voogd en meester Bieleman hadden pret in het geval. Hij kwam bij een wijkmeester (lees bedrijfsboer) van de maatschappij van Weldadigheid, die op de hoeve "De Utrecht" in Willemsoord woonde, in de kost.

Johan leerde goed en was ook op de boerderij spoedig met allerlei werkzaamheden bekend.

Op "De Utrecht" zaaide men de granen met de machine, doch eens moest een vrij groot perceel met de hand worden gezaaid. Johan vroeg of hij dat mocht doen, maar de wijkmeester kon dat niet toestaan. Zijn vrouw dacht er anders over. De wijkmeester werd kwaad en vroeg haar, wie de verantwoording had, zij of hij. "Ja", zei tante Betje, "dat weet ik wel, die heb jij, maar als Johan nu zegt, dat hij zaaïen kan?" Zoals gewoonlijk kreeg de vrouw haar zin en op de praktijkmiddag kreeg Johan het zaaivat aan de nek. Hij stapte, hij zaaide en hij

was nog geen tien meter op weg of de wijkmeester riep: "Ik zie het, jij kunt het".

+++

De jaren in Willemsoord zijn omgevlogen. Het eind-examen was er voor hij er erg in had. Op de eind-examendag stapte de directeur van de Ned. Heidemij., de heer Lovink op hem toe en zei: "Ik wil je aanstellen als leerling-opzichter". Maar Johan antwoordde: "Ik wil boer worden..."

"Dat kan bij ons ook", was het antwoord van de heer Lovink, maar Johan ging er niet op in.

Door toedoen van zijn voogd en meester Bieleman werd het contact met de Heidemij. hersteld. Johan kon als leerling-boswachter bij het Staatsbosbeheer worden geplaatst. Ten einde echter met de bosbouw vertrouwd te raken werd Johan eerst enkele maanden als leerling-boswachter bij het Staatsbosbeheer op Texel geplaatst. Daarna volgde zijn opleiding bij de Ned. Heidemij. Zo moest Johan, na de school in Willemsoord, op eigen benen staan. Op 8 oktober 1900 begon een nieuwe periode in zijn leven, een periode, die na dertien jaar via de Heidemij. leidde naar mevrouw Kröller in de Harskamp.

Daar schrijven we in een volgend artikel over.

++

En cindloos hoog welft zich de nieuwe hemel
Die elk jaar komt met voorjaarszang en -kleur
En spel van zon en damp en wolkgewemel.

ALBERT VERWEY.

Een verheugende mededeling: Sedert 1 januari gaven zich 112 nieuwe leden als "Vrienden" op, zodat midden februari het ledental 755 was.

++

Het adres van de heer Mr. C.J. Pické, secretaris-penningmeester, is veranderd van Tutein Noltheniuslaan 2, Apeldoorn, in: Apeldoornseweg 64, Hoenderloo.

++

Het plan is om dit jaar onze Hoge Veluwe-dagen te houden op 7 juni en 17 oktober. Nadere bijzonderheden vindt U in volgende nummers van de Schouw.

++

Indien onze leden nog van de driehoekige sluitzegels (zie achteromslag) willen hebben, kunnen zij die aanvragen bij de redactie van de Schouw, "Windewaai", Hoenderloo.

DE FOTO- EN TEKENWEDSTRIJD

- Zoals de Vrienden weten, kunnen hieraan alleen deelnemen leden onzer Vereniging. Tot 1 maart kan men zich als lid aanmelden om mee te doen aan de wedstrijd; dit wil echter niet zeggen, dat men zich niet op kan geven als belangstellende zonder meer. En zijn nu niet alle donateurs eigenlijk vrienden van ons prachtige Nationale Park? Welnu, laten vele donateurs dan ook

lid worden van de Vereniging van Vrienden. Wekt Uw mede-donateurs of Uw huisgenoten-donateurs op lid te worden. Contributie bedraagt slechts f 2,50 en voor echtgenoten van leden f 1.--.

Er hebben zich na 1 januari zo veel donateurs als lid aangemeld, dat wij stellig rekenen op veel foto's en tekeningen. Sluiting der inzending 1 november 1959.

Niet iedereen kan prijzen winnen, elke soldaat kan geen generaal worden, maar een ereplaats in het album veroveren, dat kunnen velen.

De sneeuwperiode was alvast een unieke kans!

Redactie.

V A R I A

VAN HET NATIONALE PARK UIT 1958

Het is duidelijk, dat een instelling als ons Nationale Park herhaaldelijk door buitenlanders wordt bezocht. Dat ziet men reeds aan de vreemde auto's, die niet zelden bij tientallen geparkeerd staan bij het Rijksmuseum Kröller-Müller.

Echter is het niet uitsluitend de aldaar opgestelde kunst, die van ver over de grenzen liefhebbers aantrekt; ook andere motieven kunnen ertoe stimuleren.

Zo had de Hoge Veluwe het vorige jaar bezoek van het Hoofd van het Zuid-Afrikaanse Boswezen, een enthousiaste nazaat van de Boerengeneraal Christiaan de Wet, nl. ir. De Wet. Dat hij als telg uit dit geslacht het standbeeld ging bekijken, dat Mendes da Costa van zijn familielid vervaardigde, is duidelijk.

+++
+

Een andere noemenswaardige categorie van buitenlanders mocht worden begroet in een delegatie van de F.A.O., die later per telegram uit Rome aan haar waardering voor de ontvangst en het genotene uitdrukking gaf.

Zulks vormde wel een schrille tegenstelling met de handelwijs van een onder leiding staande jeugdgroep uit Noord-Limburg, die het zó bont maakte, dat de direktie van de Hoge Veluwe zich genoodzaakt voelde er in een regionaal dagblad haar beklag over te doen.

+++
+

Nog steeds wordt (vooral in het Zuidelijk gedeelte) overlast ondervonden van de straaljagers, die zich de laatste maanden ook reeds op zaterdagmiddagen in de lucht bevinden.

Mogen onze klachten een meer toegenezen oor vinden bij de opvolger van de huidige minister.

+++
+

De bezoekers zullen in het a.s. seizoen verrast zijn over de grondige verbouwing van het Paviljoen-Theehuis "de Koperen Kop", dat o.a. aan geriefelijkheid gewonnen heeft, nu er het gehele jaar door toegang in een verwarmde ruimte kan worden verleend.

Dus zomer en winter geopend.

+++
+

SPIEGEL HISTORIAAL VAN
VELUWS DORPUit de annalen van Bennekom

- Het is een wondere samenloop van omstandigheden geweest, dat zich in de jaren dertig een figuur ontplooidde, die geleidelijk, evenals zijn voorganger Mr. A.C. van Daalen, als vraagbaak en schutsheer der dorpsamenleving op de voorgrond trad: de student, later landbouwkundig Ir. M.M. van Hoffen, die tot zijn dood (1955) op "de Halve Houtsnip" woonde, een origineel en fantasierijk man, kunstzinnig, met een hang naar het verleden en zeer altruïstisch. Alles, wat hij aanpakte, deed hij met verve en geestdrift, stijlvol en met een benijdenswaardig organisatietalent. Zijn activiteit openbaarde zich vooral in de door hem opgerichte vereniging "Oud-Bennekom", die al spoedig ettelijke honderden leden telde en waarvan hij stuwkracht en middelpunt was.

Een andere gemeenschap, aan zijn enthousiasme ontsproten, vinden wij in de "Stichting Natuurschoon Bennekom"; voorts trokken de "Studiekring v.d. Veluwe", de "Gelderse Monumentencommissie", idem de bescherming van praehistorische cultuurmonumenten in Gelderland, de werkcommissie voor de Toponymie en natuurlijk het "Gelders Landschap" zijn sterke aandacht en trachtte hij - zij het zonder succes - de Geldersche Volksalmanak nieuw leven in te blazen. Kortom, Van Hoffen's belangstel-

ling in het wel en wee, verleden en heden van ons Veluws gewest vond schier geen einde.

Over dit rijk geschakeerde levenspatroon, waarin naald en draad helaas halfweegs door zijn te vroeg heengaan bleven steken, handelt een merkwaardig boek, uitgegeven door "Oud-Bennekom" en met financiële steun van de Provincie Gelderland en de Gemeente Ede verschenen: EEN VELUWS DORP; EEN HERINNERINGSWERK VOOR IR. M.M. VAN HOFFEN. Het bevat een geïllustreerde schets over zijn leven, van de studietijd af tot zijn dood, geschreven door prof. Dr. C.H. Edelman, Ad. Hooykaas en D.J.G. Buurman, ja eigenlijk behoren de hoofdstukken, die A.H. Deketh en Ir. F.E. Wilmer bijdroegen, daar ook nog bij. Deze auteurs leren ons Van Hoffen als mens van a tot z kennen, als man, die genoot van het doen en laten der boeren en dorpingen, van interne historie, van ijveraar tot het bewaren van veel, dat bedreigd werd of verloren zou gaan.

Een minstens even interessant gedeelte van deze uitgave vormt echter de rest, want daarin zijn de vele bouwstoffen verwerkt, die Ir. Van Hoffen op sociaal-wetenschappelijk terrein verzameld had in Bennekom en omgeving en die de basis vormden voor een werk, dat hij dacht te schrijven en waarop hij hoopte te promoveren. Thans zijn deze postuum door tal van experts bewerkt en schenken de stuff aan het boek. Onder hen vinden wij een viertal hoogle-raren (C.H. Edelman, J.T.P. Bijhouwer, E.W. Hofstee en C. den Hartog) van wie vooral eerstgenoemde een zeer ruim gedeelte voor zijn rekening nam, handelend o.m. over de toponymie van Bennekom, over belangrijk grondbezit aldaar in het verleden en over het verloop van de ontginningen. Ook voor de meer algemeen georiënteerde Veluwnaar zijn het door vaak brede visie prachtige verhandelingen en dit geldt tevens onverkort voor Bijhouters landschapsbeschrijving van Bennekom. Van gans andere aard, doch niet minder belangwekkend is het uit-

voerige historische essay, dat Mr. P.J.W. Beltjes schreef over "Jonker Timan Sloot en het goed Boekelo", een oude havezathe "in den ampte van Eede, kerspel Bennecum, bij Wagening gelegen" met vroeg 17e eeuws karakter. Dat het nog bestaat en in het voormalig aanzien werd hersteld, is aan Van Hoffen te danken, wiens kordate optreden en doortastendheid ertoe mochten leiden, dat dit riddermatige huis op het nippertje aan de hamer van de sloper ontkwam.

Evenals twee andere (Raven en de Harn) is het sinds 1949 voor het nageslacht gespaard en wordt van Rijkswege beschermd als een klein monument van Van Hoffens waakzaamheid en ijver. Alleen reeds hiervoor kan de dorpsgemeenschap tussen hoog en laag van de Veluwe en de Gelderse Vallei hem niet erkentelijk genoeg wezen; dat zij hem in ere houdt, bewijst trouwens reeds het verschijnen van dit interessante, waardige boekwerk, dat er feitelijk in geen gezin mag ontbreken.

Van de pl.m. 20 medewerkers wil ik nog noemen mevr. J.J. Hacke-Oudemans, die in de archeologie van Bennekom snuffelde en tal van vondsten uit het grijs verleden onder de loep neemt.

Wat Evert Zandstra vervolgens over het natuurreserveaat van de Meenth te berde brengt, is mij uit het hart gegrepen. Er is hier ontstellend veel vernield en weinig meer dan een snipper van de eens zo prachtige Gelderse Vallei bleef behouden.

Ten slotte vinden wij een bijdrage over de folklore van Jac. Cazenbeek ende door Van Hoffen aangevangen onderzoekingen naar de Bennekomse boeren-samenleving, haar voeding, intelligentie en karakterstructuur, uitgewerkt in dit herinneringsboek en voorts een opmerkelijke bijdrage van Mr. Dr. Ds. J. Ozinga over de stichtelijke lectuur van de desbetreffende families, waarmee Van Hoffen contact onderhield. De lange boekenlijst, welke hij

opstelde, is voor de bepaling van de plaats van dit Bennekomse volk in de baan van de reformato-
rische godsdienstige "beweging" van zeer veel be-
tekenis.

Het boek moge geen proefschrift zijn geworden, in zijn huidige vorm staat het nader tot Ir. Van Hoffen dan zijn dissertatie zou hebben gedaan en rijst het op tal van bladzijden verder uit boven het regionale onderwerp, dan de simpele titel zou doen vermoeden. Ook buiten Bennekom zal het de aanhang vinden, die het verdient.

A.B. Wigman.

Verkrijgbaar bij de penningmeester van de Stichting
"Oud-Bennekom", Julianalaan 9, Bennekom, t.n.v.
de Boerenleenbank aldaar, postgiro 897111.

Prijs f 15.—.
